

SPAREBANKEN MØRE
Postboks 121
6001 ÅLESUND

VÅR REFERANSE
21/395

DERES REFERANSE

DATO
20.03.2023

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn i Sparebanken Møre (heretter "banken") 17. – 18. mars 2021. Det digitale tilsynet ble gjennomført som ledd i den risikobaserte tilsynsvirksomheten. Formålet var å gjennomgå bankens styring og kontroll av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering, herunder etterlevelsen av hvitvaskingsloven med tilhørende forskrifter.

Til grunn for denne tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 31. mars 2022, samt styrets kommentarer til rapporten i brev av 25. mai 2022.

Finanstilsynet gjør banken oppmerksom på at det i rapporten er henvist til rundskriv 8/2019 som gjaldt på tilsynstidspunktet, og som i november 2022 ble opphevet og erstattet med rundskriv 4/2022.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

1. Organisering og ansvarsforhold

1.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Styret og administrerende banksjef har det overordnede ansvaret for at banken etterlever hvitvaskingsregelverket. Hvitvaskingsloven § 8 femte ledd krever at banken utpeker en person i ledelsen som hvitvaskingsansvarlig. Vedkommende skal ha ansvar for at rutinene gjennomføres og etterleveres i virksomheten, og for rapportering av mistenkelige forhold til Økokrim. Hvitvaskingsansvarliges arbeidsoppgaver kan delegeres til andre i foretaket, der dette er hensiktsmessig. I tilknytning til delegeringen må det foreligge tilstrekkelige instruks og rutiner. Det skal ikke kunne oppstå tvil om hvilken person eller stilling en oppgave er delegert til. Banken må påse at den som det delegeres til, har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta oppgaven.

1.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

1.2.1. Ansvar og myndighet på anti-hvitvaskingsområdet

I foreløpig rapport vurderte Finanstilsynet at hvitvaskingsansvarliges plassering og nivå samt at AHV-teamets ressursituasjon i forhold til tildelte oppgaver, var uklar. Finanstilsynet bemerket også behovet for at hvitvaskingsansvarliges mandat, oppgaver og stillingsinstruks måtte tydeliggjøres og dokumenteres, herunder inkludere hvilke oppgaver som spesifikt delegeres til de de andre utøvende medarbeiderne i AHV-teamet. Videre kommenterte Finanstilsynet at

hvitvaskingsansvarliges og AHV-medarbeideres delegerte oppgaver måtte samsvare med oppgavene nedtegnet i bankens rutineverk.

Styret redegjorde i sitt tilsvare for hvitvaskingsansvarliges organisering, og bemerket at banken etter en risikobasert vurdering har samlet bankens AHV-ressurser i førstelinje i avdeling Økonomisk Kriminalitet, under ledelse av utnevnt hvitvaskingsansvarlig. Styret avklarte ressursituasjonen i AHV-teamet med at det etter tilsynet var utvidet med ytterligere to medarbeidere i 100 prosent stilling. Videre opplyste styret at tiltak var iverksatt for å sikre at stillingsinstruks, mandater og oppgaver ble oppdatert og tydeliggjort, samt at de samsvarte med bankens rutiner. Finanstilsynet mottok også oppdaterte rutiner og instruks der gjennomførte endringer og tiltak var dokumentert. Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning.

1.2.2. Etterlevelsesansvarlig

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at bankens "Kontrollplan AHV 1. og 2. linje - op risk" (heretter "kontrollplanen") var uklar om organiseringen og oppgavedelingen. Videre var det uklart for Finanstilsynet om vikarierende etterlevelsesansvarlig på tilsynstidspunktet i tilstrekkelig grad var blitt gjort kjent med andrelinjens oppgaver etter kontrollplanen. Kontrollplanen var ikke revidert eller oppdatert til organisasjonsendringene mellom første- og andrelinje i juni 2020. Finanstilsynet ba videre om en redegjørelse for endringer iverksatt for å konkretisere, formalisere og dokumentere etterlevelsesansvarliges oppgaver og stillingsinstruks.

Styret kommenterte i sitt tilsvare at det vil sikre at det iverksettes etterarbeid i tråd med tilsynets kommentarer. Styret har opplyst at etterlevelsesansvarliges oppgaver nå er inkludert i compliance-ansvarliges stillingsinstruks, i compliance-funksjonens instruks, og i rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsloven og sanksjonsregelverket med tilhørende forskrifter.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning, men minner om viktigheten av at stillingsinstruks, mandater, rutineverk og kontrollplaner revideres ved behov og er tilgjengelige for de som skal bruke dem.

2. Opplæring

2.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Banken skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket gis tilstrekkelig opplæring. Ansatte skal blant annet være kjent med virksomhetens risikoeksponering og forpliktelser etter hvitvaskingsloven, samt være i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering, jf. hvitvaskingsloven § 36. De ansatte må også få spesifikk opplæring som er tilpasset arbeidsoppgavene. Dette innebærer blant annet opplæring i hvordan rutiner skal anvendes, og hvor de kan søke veiledning for å løse konkrete problemstillinger. De som jobber med elektroniske støtteverktøy må få opplæring i hvordan disse skal benyttes, hvilke svakheter de har og hvilke manuelle kontroller som må utføres i tillegg til støtteverktøyene.

Opplæring skal gis jevnlig slik at kunnskap vedlikeholdes og oppdateres. Omfang og intensitet må tilpasses den ansattes ansvar og arbeidsoppgaver, og oppgaver i nær relasjon til disse. Foretaket skal kunne dokumentere etterlevelse av opplæringsforpliktelsene. Dette innebærer at foretaket bør ha en opplæringsplan, og at de kan dokumentere planens innhold, gjennomføring og resultater.

Opplæringsplanen bør inneholde informasjon om hvem som har ansvar for bankens opplæringstiltak knyttet til anti-hvitvasking og terrorfinansiering, hvem som skal gjennomføre tiltakene og hvilket innhold de skal ha, samt krav til oppnådd kompetanse etter gjennomførte tiltak.

2.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det var manglende samsvar og kryssreferanse mellom beskrivelsen av opplæring i bankens rutine og i hvitvaskingsansvarliges stillingsinstruks samt at vedlikeholds- og gjennomføringsansvaret for opplæringsplanen var uklar. Finanstilsynet bemerket også at bankens opplæringstiltak ikke var tilstrekkelig stillingstilpassede og stilte spørsmål ved om nødvendig AHV-kompetanse på stillingstilpasset nivå ble tilført den enkelte medarbeider i banken. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om en redegjørelse for endringer i opplæring, og opplæringsplan, iverksatt for å utføre tilpassede opplæringstiltak, jf. hvitvaskingsloven § 36.

Styret opplyser i sitt tilsvarende svar at det siden tilsynet har gjennomført utbedringstiltak med kompetansekartlegging av alle bankens ansatte og gjennomføring av nye stillingstilpassede opplæringstiltak. Videre viser styret til at banken også har brukt risiko-workshops og arbeidet med bankens risikovurdering som opplæring til bevisstgjøring omkring iboende risiko, risikoreducerende tiltak og restrisiko i de bransjene som banken har kunder i. Styret opplyser videre at konsernets reviderte opplæringsplan definerer tolv stillingstyper med differensierte kompetansekrav. Stillingstilpasset opplæring er fastsatt med tidspunkt for hver enkelt rolle.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning.

3. Internkontroll og rapportering

3.1 Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Det følger av hvitvaskingsloven § 35 at de rapporteringspliktige skal gjennomføre en forsvarlig internkontroll for å påse at kravene etter hvitvaskingsloven overholdes. Internkontrollen skal gjøre banken i stand til å avdekke svakheter og identifisere forbedringspotensial ved eget arbeid med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Formålet med å identifisere eventuelle svakheter er at banken kan iverksette nødvendige tiltak for å forhindre at manglende etterlevelse fortsetter, herunder gjøre endringer i virksomhetens rutiner for å sikre overholdelse av hvitvaskingsloven. Forsvarlig internkontroll er en forutsetning for at adekvate tiltak skal kunne iverksettes, og for at blant annet rutiner effektivt skal kunne oppdateres av foretakets ledelse.

3.2 Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at internkontrollen i første- og andrelinje på tilsynstidspunktet ikke var tilfredsstillende. Finanstilsynet bemerket videre at hverken internkontroll eller rapportering var tilstrekkelig forbedret etter at både compliance og internrevisjon i 2019 påpekte mangler.

Finanstilsynet kommenterte i foreløpig rapport at forretningsenhetenes førstelinjekontroller i kontrollplanen fremsto prosessuelle og at det i liten grad kom frem at underliggende vurderinger skal kontrolleres. Dokumentasjon på de kontrollene som avdelingsledere i Personmarked (PM), Næringsliv (NL) og Kundeservice (KS) samt hvitvaskingsansvarlig pålegges å utføre gjennom bankens rutine, ble ikke fremlagt for Finanstilsynet. Finanstilsynet kunne heller ikke se at

hvitvaskingsansvarlig foretok eller rapporterte egne kontroller av førstelinjens kontrolloppgaver som beskrevet i kontrollplanen.

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at omtale, kvantifisering og resultater av førstelinjens kontrolloppgaver til ledelse og styre var mangelfull, herunder at funnene kommunisert i de kvartalsvise rapportene til styret i liten grad reflekterer bankens totale etterlevelse på anti-hvitvaskingsområdet og gjenspeiler internkontrollens noe begrensede omfang og innretning. Finanstilsynet påpekte videre at det var uklart hvordan førstelinjen vurderte resultatet av egne kontroller.

Finanstilsynet bemerket også at omfanget av førstelinjens kontrolloppgaver ikke var tilstrekkelige, noe som medførte at heller ikke omfanget av andrelinjens kontrolloppgaver, som konsekvens, var tilstrekkelige. Det ble ikke fremlagt dokumentasjon på at det gjennomføres kontroller av kvaliteten på undersøkelser og rapporteringer til Økokrim, eller av svakheter i systemet for risikoklassifisering. Det er heller ikke dokumentert kontroll av risikoklassifiseringens kvalitet og metodikk, som følger av rutinens punkt 11, samt manglende stikkprøvekontroller av kundemassen for å validere resultatet fra systemet.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at kontrollplanen viste uklarheter i bankens nye organisering hva gjaldt op-risk-enheten i andrelinjen. Finanstilsynet bemerket at omfanget av internkontrollene i andrelinjen hovedsakelig har vært begrenset til kontroller av prosessuelle krav og at underliggende kundetiltak er gjennomført i henhold til hvitvaskingsloven §§ 12 og 13.

Styret erkjenner i sitt tilsvarende at etablerte kontrolltiltak i første- og andrelinje ikke har vært tilstrekkelige. Styret opplyser at det i etterkant av tilsynet er etablert månedlig rapportering fra hvitvaskingsansvarlig som blant annet dekker resultatene fra førstelinjens gjennomførte kontroller. Styret opplyser videre at det er implementert et nytt system for gjennomføring, registrering, rapportering og oppfølging av internkontrollen, noe som ytterligere vil dekke og forbedre internkontrollen i banken på anti-hvitvaskingsområdet.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning,

4. Risikovurdering

4.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventning

Rapporteringspliktige skal identifisere og forstå risikoen foretaket er eksponert for. Hvitvaskingsloven § 7 stiller krav om at alle rapporteringspliktige skal ha en virksomhetsinnrettet risikovurdering. Risikovurderingen skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering tilknyttet egen virksomhet, da den danner utgangspunktet for den rapporteringspliktiges utarbeidelse av rutiner og øvrig etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Risikovurderingen skal omfatte bankens egen virksomhet, produkter, tjenester, kundeforhold, type kunder, kundegrupper og geografiske forhold. Terrorfinansieringsrisikoen skal alltid vurderes, selv om risikoen anses lav.

Dersom banken har kunder som driver virksomhet i bransjer med økt risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, må risikovurderingen reflektere hvorfor de enkelte bransjer er utsatt for forhøyet risiko. Videre må risikovurderingen ta hensyn til interne forhold som påvirker risikoen for at banken kan bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering.

Sentrale kilder i risikovurderingen vil være erfaringene den rapporteringspliktige gjør seg gjennom virksomheten, herunder kunnskap fra undersøkelser og rapportering om mistenkelige forhold. Av eksterne kilder forventer Finanstilsynet at alle rapporteringspliktige som et minimum benytter gjeldende Nasjonal risikovurdering av hvitvasking og terrorfinansiering, samt Finanstilsynets risikovurdering. Det forventes videre at autoritative internasjonale kilder konsulteres, som for eksempel EU-kommisjonens overnasjonale risikovurdering, den europeiske banktilsynsmyndighetens (EBA) veiledning om risikofaktorer, og relevante FATF-typologier og rapporter.

4.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at risikovurderingen ikke fanget opp relevant iboende risiko siden grunnlaget kun baserte seg på bankens egne erfaring. Det ble konkludert med lav risiko dersom banken ikke har eget negativt erfaringsgrunnlag. Risiko og sårbarheter identifisert i nasjonale og internasjonale trussel- og risikovurderinger var ikke tilstrekkelig hensyntatt. Eksempelvis var tjenesten "bankboks" vurdert til middels/høy iboende risiko, men en lav/middels restrisiko grunnet få kjente tilfeller i banken av forsøk på hvitvasking eller terrorfinansiering. Denne konklusjonen var ikke underbygget av vurderinger. Manglende vurderinger av risikoen ble påpekt som en gjennomgående mangel i foreløpig rapport. Finanstilsynet fant også at bransjerisiko i for liten grad ble omtalt, samt at banken brukte en felles sjekklister på elleve punkter for alle bransjer. Dette førte til at bransjespesifikke risikoer ikke ble tilstrekkelig identifisert. Finanstilsynet merket seg også at banken identifiserte høyrisikobransjer som [REDACTED] til middels risiko uten en nærmere vurdering.

Finanstilsynet påpekte flere mangler ved risikovurderingen i foreløpig rapport, herunder at den virksomhetsinnrettede risikovurderingen var noe usammenhengende og uklart fremstilt.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om en redegjørelse for hvordan risikovurderingen er videreutviklet etter tilsynet.

Styret erkjenner i sitt tilsvaret at risikovurderingen fra 2020 i for liten grad har gitt en strukturert og tilstrekkelig beskrivelse og vurdering av risikoer banken er eksponert for, og at det var svakheter i kontrolltiltak som er etablert for å håndtere risikoen. Styret opplyser at banken har forbedret risikovurderingen for 2021 ved å tilpasse metodeverket for best å beskrive de risikoer som foreligger innen hvitvasking og terrorfinansiering, og for enklere å kunne overføre risikovurderingen til bankens AHV-system. Styret opplyser videre at ytterligere utvikling er foretatt i risikovurderingen for 2022.

Styret opplyser videre at banken har gjennomført og styrebehandlet virksomhetsinnrettet risikovurdering for 2022 og at denne er videreutviklet siden styrets tilsvaret til foreløpig rapport. Tydeligere skille mellom hvitvaskingsrisiko, terrorfinansieringsrisiko og sanksjonsrisiko er innført samt tydeligere beskrivelser av scenarier for hvitvasking og terrorfinansiering, som forbedrer lenken mellom risikovurderingen og reglene i transaksjonsovervåkingen.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning.

5. Risikoklassifisering

5.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

For å gjennomføre korrekte kundetiltak, må alle kunder risikoklassifiseres, jf. hvitvaskingsloven § 9. Risikoklassifisering skal bygge på generelle vurderinger fra virksomhetens risikovurdering, i tillegg til konkrete forhold tilknyttet den enkelte kunde. Blant annet skal risikoen vurderes ut fra kundeforholdets formål og tilsiktede art, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, kundens samlede kontoer og engasjement, transaksjoners størrelse og regelmessighet, og varigheten på kundeforholdet. Til grunn for risikoklassifiseringen kan det også ligge andre forhold, basert på identifiserte risikoen i virksomhetens risikovurdering.

Det er anledning til å anvende standardiserte risikoprofiler for kundemassen, men disse må tilpasses virksomhetens konkrete risikoen. Systemet for risikoklassifisering må kunne dokumentere hvorfor en kunde er klassifisert i en bestemt risikokategori. Rapporteringspliktige må påse at kundenes risikoprofiler er oppdaterte, slik at kundenes risikokategori endres når nye forhold tilsier det. Banken må jevnlig gjennomgå og tilpasse risikoklassifiseringssystemet, blant annet i forbindelse med justeringer i risikovurderingen. Foretaket må også ha rutiner, herunder for hvordan risikoklassifiseringen skal skje, samt bruk og håndtering av eventuelle automatiske støtteverktøy.

5.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at bankens risikoklassifisering ikke var tilstrekkelig virksomhetstilpasset og i større grad må baseres på og samsvare med bankens risikovurdering. Finanstilsynet viser videre til flere forhold i forbindelse med risikoklassifiseringsmetodikken og risikoklassifiseringen av bankens kundemasse.

5.2.1. Produkter

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at enkelte risikofaktorer som [REDACTED] ikke var omfattet av den automatiske risikoklassifiseringsmodellen på kundeetableringstidspunktet.

Styret opplyser i sitt svar at kunder ved etablering ikke tildeles produkter eller tjenester utover nettbankavtale. Kunden etablerer selv produkter og tjenester i nettbanken etter at etablering er foretatt. [REDACTED] vektet derfor ikke i risikoklassifiseringsmodellen for etablering. Kunder med forhøyet risiko basert på risikoklassifiseringen får ikke etablert produkter og tjenester før banken manuelt vurderer disse med hensyn til hvitvaskingsrisiko. Kunder som selv etablerer produkter og tjenester etter etableringstidspunktet, får risikoscoret disse ved periodisk klassifisering som første gang skjer [REDACTED] dager etter etablering.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til orientering, men påpeker at en påfølgende etablering og bruk av produkter og tjenester vil utløse krav til hendelsesbasert løpende oppfølging etter hvitvaskingsloven § 24, slik at fastsatte tidspunkter for re-scoring ikke nødvendigvis vil være tilstrekkelig. Banken bør derfor vurdere tiltak slik at normal og lavrisikokunders egenetablering av produkter ikke åpner opp for produktbruk som medfører risiko for hvitvasking og terrorfinansiering i tidsrommet mellom den første periodiske klassifiseringen [REDACTED] og den regulære månedlige periodiske kundeklassifiseringen den [REDACTED]

5.2.2. Vekting

I foreløpig rapport ble det påpekt at enkelte av risikoklassifiseringens faktorer manglet eller hadde mangelfull vekting. Enkelte faktorer var nedprioritert til 0 prosent for at vektingen skulle "gå opp" i 100 prosent. Herunder ble antall tidligere MT-rapporter, midlenes opprinnelse og stiftelsesdato vektet med 0 prosent. Finanstilsynet vurderte også at faste nivåer med enten 5, 10, 15 eller 20 prosent vanskeliggjorde vektleggingen av et større antall faktorer opp mot hverandre, samt vurderingen av kombinasjonsrisikoer som fremkommer når flere faktorer opptrer samtidig.

Antall tidligere MT-rapporter

Styret opplyser i sitt svar at

"Når det gjelder «Antall tidligere MT-rapporter» er det beskrevet under punkt 4.1 i rutine for transaksjonsovervåking og rapportering at i de tilfeller en kunde rapporteres til Økokrim, registrerer AHV-medarbeider samtidig forsterket kontrollnivå på kunden manuelt. Rutinen er oversendt Finanstilsynet i forkant av stedlig tilsyn. Årsaken til at banken ivaretar registrering av kontrollnivå på disse kundene manuelt og utenfor det automatiske risikoklassifiseringssystemet, er at banken ønsker å ha muligheten til å fjerne enkelte kunder som tidligere er rapportert til Økokrim fra forsterket kontrollnivå så lenge det mistenkelige forholdet er foreldet og ikke gjentar seg. Dersom disse kundene ilegges score 99, og dermed automatisk klassifiseres som ekstra høy risiko og forsterket kontrollnivå, vil ikke banken ha mulighet til å nedjustere risiko for enkelte av disse kundene manuelt. Selv om denne vurderingen gjøres manuelt, er banken av den oppfatning at antall tidligere MT-rapporter er et svært sentralt kriterium i risikovurdering av kunder. Bankens vil vurdere automatisk registrering av forsterket kontrollnivå i de tilfeller antall tidligere MT-rapporter overstiger to".

Finanstilsynet påpeker at banken plikter, manuelt eller elektronisk, å fange opp at eksisterende kunder endrer risikonivå til høy risiko, og at banken bør vurdere om dette ivaretas ved den foreslåtte løsningen. Dersom en kunde er rapportert til Økokrim på grunn av mistenkelig atferd tilsier det at det foreligger forhøyet risiko og at plikten til forsterkede kundetiltak etter § 17 og § 24 inntreffer. Etter Finanstilsynets vurdering må det gis operasjonelle rutiner for vurdering av når en MT-rapportering anses som foreldet, slik at kunder som er rapportert håndteres i tråd med risikoen kunden representerer.

Midlenes opprinnelse

Styret sier seg i tilsvaret enig i viktigheten av midlenes opprinnelse i risikoklassifiseringen og at det vil påse hensiktsmessig utvikling av dette risikoaspektet i automatisk risikoklassifisering.

Styret angir videre at midlenes opprinnelse inkluderes som et viktig moment i manuelle AHV-vurderinger og at tilleggsinformasjon innhentes fra kunden ved indikasjon på økt hvitvaskingsrisiko. Dersom kundens informasjon innebærer forhøyet risiko, legges kunden manuelt på forsterket kontrollnivå. Styret anfører at banken vurderer hvordan midlenes opprinnelse kan inkluderes i automatisk risikoklassifisering av kunder.

Finanstilsynet tar styrets kommentar til etterretning og forventer at midlenes opprinnelse inntas som vektingsfaktor i risikoklassifiseringen, enten elektronisk eller manuelt.

Stiftelsesdato

Styret opplyser i sitt svar at banken ikke har identifisert og vurdert stiftelsesdato som en spesifikk risiko og vil vurdere dette nærmere. Styret angir samtidig at banken hensyntar kundeforholdets varighet med over og under ett år i risikoklassifiseringen, slik at nye kunder klassifiseres med høyere risiko enn eksisterende kundeforhold slik at dette ivaretar deler av risikoen Finanstilsynet påpeker angående stiftelsesdato.

Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning og minner om at for næringslivskunder er informasjonen om kundens virksomhet viktig, hvor et nyetablert foretak vil i større grad være ukjent for banken, og bør inngå som risikofaktor. Samtidig registrerer Finanstilsynet at banken i risikoklassifiseringsrutinen oppgir at stiftelsesdato kan hensyntas i den automatiske risikomodellen ved etablering, men at den ikke brukes grunnet vektning på 0 prosent. Finanstilsynet ber banken sikre at identifiserte risikofaktorer benyttes som tiltenkt i risikoklassifiseringen.

5.2.3. Transaksjonsovervåkingen

Finanstilsynet påpeker i foreløpig rapport at transaksjonsovervåkingsregler for risikonivået Standard+ ikke er implementert og at det er uklart hvordan eventuelle transaksjonsalarmer skal tas i betraktning i risikoklassifiseringsprosessen.

Styret opplyser i sitt svar at banken har valgt ikke å benytte seg av kontrollnivået Standard+, og at det heller ikke brukes i automatisk risikoklassifisering. Grenseverdier for kontrollnivå Standard+ er lagt likt som forsterket kontrollnivå. Kunder som overstiger denne terskelverdien, vil da automatisk bli underlagt det høyeste kontrollnivået.

Finanstilsynet tar styrets kommentar til etterretning.

5.2.4. Risikoklassifiseringens evne til å fange opp høyrisikokunder

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved om bankens risikoklassifisering i tilstrekkelig grad fanget opp kunder og transaksjoner med høy risiko.

Styret anførte i sitt tilsvar at iverksatte utbedringstiltak etter internrevisjonsgjennomgangen i 2020, hadde medført en ■■■ prosent økning i antall næringslivskunder underlagt forsterkede kundetiltak, sammenlignet med datagrunnlaget som lå til grunn for tilsynet. Styret oppgir at økningen for personkundemarkedet var om lag ■■■ prosent og at antall kunder underlagt forsterkede kundetiltak økte ytterligere gjennom 2021.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning og legger til grunn at banken avsetter tilstrekkelig med ressurser for å håndtere kundenes faktiske risiko.

5.2.5. Øvrige forhold

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport flere forhold som stilte spørsmål ved risikoklassifiseringens effektivitet, treffsikkerhet samt håndtering og vektning av risikofaktorene. Finanstilsynet bemerket også at risikovurderingens påpekte mangler i betydelig grad underbygget påpekte mangler i bankens risikoklassifisering. Finanstilsynets vurdering er at banken på tilsynstidspunktet hadde mangelfull etterlevelse av kravene i hvitvaskingsloven § 9.

Styret adresserer i sitt tilsvar Finanstilsynets merknader som beskrevet i enkeltpunktene over.

Styret oppgir at banken, etter internrevisjonsgjennomgang i 2020, i perioden før tilsynet gjennomførte tiltak i tråd med rutinen for å sikre sammenheng mellom risikovurdering og risikoklassifiseringssystemet.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning.

6. Rutiner

6.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Banken plikter å ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av hvitvaskingsloven, jf. § 8. Dette innebærer at det blant annet må utarbeides rutiner for risikoklassifisering av kunder, gjennomføring av løpende kundetiltak, bruk av støtteverktøy, rutiner om undersøkelse og rapportering av mistenkelige forhold mv. Rutinene skal være operasjonelle og beskrive hvordan foretaket skal praktisere etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket. De skriftlige rutinene må dekke både plikter som skal sikre at foretaket har forsvarlig styring og kontroll med anti-hvitvaskingsarbeidet, og plikter som skal ivaretas av de ansatte i det daglige arbeidet. Rutinene må blant annet beskrive hvordan banken skal praktisere etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket, herunder angi *hva* som skal gjøres og *hvordan* og *når* dette skal gjøres, og hvilke vurderinger som skal ligge til grunn.

6.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at flere av bankens [redacted] rutiner hadde manglende eller ufullstendige versjons- og endringslogger. Finanstilsynet bemerket videre at rutineverket gjennomgående var lite tilpasset virksomhetens art og omfang. Det ble også vurdert at rutinene ikke hadde tilstrekkelig sammenheng med bankens risikovurdering og at de fremsto som mer overordnet og retningslinjepreget enn som et rutineverk som de ansatte kan benytte til praktisk etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Rutinene beskrev lite om hvordan kundetiltak skal utføres og hvilke vurderinger som må ligge til grunn, eksempelvis rutinene for gjennomføring av risikoklassifisering og innhenting av informasjon om reelle rettighetshavere og PEP-er. Finanstilsynet etterlyste videre en tydeligere referansestruktur der det vises til annen dokumentasjon i bankens rutiner.

Finanstilsynet bemerket i foreløpig rapport at banken manglet, eller hadde mangelfulle, rutiner for følgende forpliktelser etter hvitvaskingsloven:

- Internkontroll, herunder at det skal gjennomføres kontroll av at utførte handlinger etter hvitvaskingsloven er korrekte, eller hvordan avdekkede mangler skal følges opp
- Etterlevelseskontroll, herunder blant annet utvelgelse av stikkprøver
- Opplæring
- Håndtering av kunders reelle rettighetshavere.
- Innhenting og bekreftelse av PEP-informasjon, herunder også om nærstående eller kjente medarbeidere er PEP og kjente medarbeidere til reelle rettighetshavere.
- Utkontraktering.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at manglene i bankens rutineverk gjaldt sentrale forpliktelser i hvitvaskingsregelverket, og at manglene ble underbygget av stikkprøvene Finanstilsynet tok. Finanstilsynet ba videre i foreløpig rapport om en redegjørelse for endringer som er foretatt i rutinene som følge av justeringene i risikovurderingen.

I sitt svar vurderte styret at det var behov for ytterligere forbedringer av rutineverket, herunder at ruinene konkretiseres og operasjonaliseres. Styret rapporterte at følgende endringer er foretatt i rutinene som følge av justeringene i risikovurderingen:

- Revisjon av bankens AHV-rammeverk og endringer i "AHV-Retningslinjen".
- Etablering av nye rutiner, der disse manglet.
- Tydeliggjøring av ansvar, formål og prosesser med veiledning for gjennomføring av vurderinger.
- Rutinene er utarbeidet parallelt med utbedringene i risikovurderingen.
- Rutinene dekker og beskriver ulike typer iboende risiko identifisert i risikovurderingen.
- Tydelige oppgavedefinisjoner ved etablering og løpende oppfølging av kundeforhold.

Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning.

7. Løpende oppfølging og elektronisk transaksjonsovervåking

7.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Hvitvaskingsloven § 24 stiller krav til løpende oppfølging av kundeforholdet. Dette innebærer blant annet å løpende overvåke at transaksjoner utført i kundeforholdet er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, herunder kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art. I tillegg til å overvåke transaksjoner, skal banken jevnlig gjennomføre kundetiltak for å oppdatere informasjonen om de enkelte kunder jf. hvitvaskingsloven § 24. Tilstrekkelig og oppdatert kundeinformasjon er en forutsetning for å kunne gjennomføre tilstrekkelig løpende oppfølging. Omfanget og intensiteten av den løpende oppfølgingen vil videre være avhengig av risikoen kunden representerer, for å benytte bankens produkter og tjenester til hvitvasking og terrorfinansiering.

Til dette formål plikter banker å ha elektroniske overvåkingssystem, jf. § 38. Systemene må være tilpasset virksomhetens art og omfang, og generiske verktøy uten mulighet for tilpasninger er således lite egnet for å oppfylle regelverket. Foretakene må også kjenne til hvilke svakheter systemet har, slik at den rapporteringspliktige har en oversikt over hvilke ytterligere kontrolltiltak som er nødvendige å foreta.

7.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at bankens transaksjonsovervåkingssystem ikke var godt egnet til å avdekke mistenkelig adferd. Dette ble underbygget av det var svært mange falske positive treff i transaksjonsovervåkingen i 2020. Videre bemerket Finanstilsynet at bankens egen rutine for kontroll av overvåkingsregler, herunder kontroll av overvåkingsreglens treffsikkerhet, ikke var fulgt, samt at kontroller ikke var utført eller dokumentert.

Finanstilsynet påpekte videre i foreløpig rapport at overvåkingsreglene var for generelle, og at det ikke var opprettet kundespesifikke regler basert på det kunden har oppgitt om kundeforholdets formål og art og/eller transaksjonshistorikk. Reglene var svært enkle og dekket kun åpenbare hvitvaskingsmoduser som kontantinnskudd/uttak og betalinger til/fra utland/høyrisikoland, de fleste for høye beløpsgrenser innenfor korte tidsrom. Finanstilsynet registrerte også i foreløpig rapport at det er få regler for bedriftsmarkedskunder (BM) som utløste forsterkede kundetiltak. Regler for

personmarkedskunder (PM) som førte til forsterkede kundetiltak skiller seg ikke særlig fra reglene brukt for normalrisikokunder, med unntak av lavere beløpsgrense. Finanstilsynet påpekte at banken, for kunder identifisert av banken å utgjøre en økt risiko for hvitvasking og terrorfinansiering har mangelfull etterlevelse av hvitvaskingsloven § 24 første ledd.

Styret opplyste i sitt svar at

"... på tilsynstidspunktet hadde ikke bankens overvåkingssystem funksjonalitet for å vurdere kunders adferd i lys av innhentede kundeopplysninger. Transaksjonsovervåkingssystemet fanger transaksjoner på kontonivå, ikke kundenivå."

Styret skriver videre i tilsvaret at det

"... ser at svakheter ved bankens systemtekniske løsning for transaksjonsovervåking har gjort det utfordrende å vurdere en kundes samlede adferd ut fra innhentede kundeopplysninger. Disse svakhetene har banken identifisert. Basert på dette hadde banken på tilsynstidspunktet utviklet en egen rapport/arbeidsflate for å styrke løsningen. Banken har siden tilsynstidspunktet også videreutviklet rutine for evaluering av transaksjonsovervåkingsreglenes treffsikkerhet."

Styret opplyser videre at banken fra internrevisjonsrapport 2020 og som oppfølging av tilsynet har gjennomført følgende utbedringstiltak:

- Utviklet egen KYC- og AHV-rapport som fanger kundeforhold på internasjonale transaksjoner og kontant virksomhet opp mot informasjon fra kundeopplysningsskjemaet. Rapporten brukes til løpende oppfølging av kundeforhold. Flagede transaksjoner i AHV-klient vurderes og kontroll av kunder underlagt forsterket kontrollnivå gjennomføres.
- Videreutviklet rutine for kontroll av flaggereglens treffsikkerhet.
- Kontrollert flaggereglers treffsikkerhet. Behov for endringer i bankens regelsett ble avdekket og utbedringer igangsatt.
- Gjennomført tilpasning til bankens risikovurdering.
- Implementering av nyutviklet tilleggstjeneste til AHV-klient, som muliggjør nye kundespesifikke regler som fanger avvikende kundeforhold.
- Testet og innført nye regler for at disse treffer risikoscenarioet som regelen skal fange.

Styret understreker at utviklingsarbeidet på dette området likevel ikke er ferdigstilt. Finanstilsynet tar styrets kommentarer til etterretning.

8. Kundetiltak

8.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Banken plikter å gjennomføre kundetiltak etter hvitvaskingslovens kapittel 4 på grunnlag av en vurdering av risikoen for at banken blir utnyttet som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering. Banken skal innhente, dokumentere og vurdere informasjon om kunden for å gjøre seg kjent med denne samt kundeforholdets formål og tilsiktede art, jf. § 12. På bakgrunn av informasjonen skal banken vurdere risikoen for at kunden er involvert i hvitvasking eller terrorfinansiering og klassifisere denne i henhold til risikoen, jf. hvitvaskingsloven § 9. Formålet er å tilpasse den løpende oppfølgingen av kunden i henhold til hvitvaskings- eller terrorfinansieringsrisikoen. For

kundeforhold som innebærer høy risiko for slik utnyttelse, skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak, jf. hvitvaskingsloven § 17. Gjennomførte kundetiltak skal dokumenteres og lagres, jf. hvitvaskingsloven §30.

8.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet gjennomførte i forbindelse med tilsynet stikkprøvekontroller på [redacted] kundeforhold, henholdsvis [redacted] personkunder og [redacted] bedriftskunder, herunder kundeforhold i bransjer og kunder identifisert med høy iboende risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Det ble avdekket mangler i etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket ved flere stikkprøver. Finanstilsynet viser blant annet til følgende:

8.2.1. Innledende kundetiltak og risikoklassifisering

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at [redacted] av stikkprøvene manglet dokumentasjon for grunnleggende informasjon om kundeforholdet, herunder informasjon om eier- og kontrollstruktur, reelle rettighetshavere og PEP-er. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om banken hadde nødvendig informasjon for å gjennomføre korrekt risikoklassifisering av disse kundene. Finanstilsynet bemerket videre i foreløpig rapport at [redacted] av de [redacted] kontrollerte kundene drev virksomheter innen høyrisikobransjer som blant annet bygg og anlegg, fiskeri og offshore. Banken dokumenterte ikke vurderinger av bransje som høyrisikomoment ved noen av disse kundene, hvorav [redacted] var klassifisert med medium risiko.

8.2.2. Forsterkede kundetiltak

Av de [redacted] stikkprøvene var [redacted] kunder klassifisert som høyrisikokunder. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det for [redacted] av kundeforholdene ikke er fremlagt dokumentasjon for gjennomførte forsterkede kundetiltak, eller i enkelte tilfeller grunnleggende kundetiltak. Finanstilsynet viser eksempelvis til:

- [redacted] hvor det manglet en rekke grunnleggende kundeopplysninger, herunder informasjon om eierskaps- og kontrollstruktur, reelle rettighetshavere og PEP-er. Banken synes heller ikke å ha bekreftet kundeopplysningene. Selv om kunden er vurdert til å ha høy risiko og er flagget en rekke ganger i transaksjonsovervåkingen, er det ikke fremlagt dokumentasjon for at banken har gjennomført eller planlagt forsterkede kundetiltak.
- [redacted] Banken har stilt spørsmål ved om foretaket drives av vedkommende, men ytterligere nødvendige tiltak for å sikre kjennskap om kunden, reelle rettighetshavere eller kundeforholdets formål og tilsiktede art, jf. hvitvaskingsloven § 17, er ikke dokumentert. [redacted] Forventede tiltak som eksempelvis å innhente informasjon om ytterligere ansatte og personer tilknyttet kunden, er ikke foretatt.
- For personkunden [redacted] oppgis det at [redacted] skal handle med virtuell valuta, uten at banken har dokumentert hvilke forsterkede kundetiltak som er utført eller planlagt.

8.2.3. Eierskaps- og kontrollstruktur samt reelle rettighetshavere

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at [REDACTED] av [REDACTED] stikkprøver manglet dokumentasjon av tiltak for å forstå eierskap og kontrollstrukturen, herunder dokumentasjon for riktig eierskap. Finanstilsynet registrerte mangelfull dokumentasjon av tiltak for å identifisere reelle rettighetshavere ved [REDACTED] av de kontrollerte kundene, og at banken ikke foretok annen verifisering enn bruk av egenerklæringsskjema eller ansattes egne bekreftelser på reelle rettighetsforhold. Finanstilsynet viser til følgende eksempler:

- [REDACTED] der kontaktperson har oppgitt seg selv som eneeier til kunden, og banken ikke har dokumentert andre tiltak for å sikre kjennskap til kunden. Kunden er videre omtalt under denne rapportens punkt 8.4, som viser at det er sannsynlig at kunden har flere reelle rettighetshavere.
- [REDACTED] der aksionærregisteret for 2020 viser [REDACTED] eiere, som basert på etternavn og fødeår synes å være [REDACTED]. Banken har ikke dokumentert å ha undersøkt eller avdekket om samtlige personer er reelle rettighetshavere.
- [REDACTED] hvor Finanstilsynet ikke fant dokumenterte tiltak for å undersøke eller avdekket reelle rettighetsforhold, selv om dette ble gjort for et tredje relatert selskap [REDACTED] i januar 2021.

8.2.4. Politisk eksponerte personer (PEP)

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det i [REDACTED] kontrollerte kundeforhold ikke er dokumentert innhentet opplysninger om PEP-tilknytning. Den fremlagte dokumentasjonen viste at personer som handler på vegne av kunden ikke ble gjort kjent med hva en PEP er eller spurt om vedkommende selv er PEP eller er tilknyttet PEP på annen måte. Det vises blant annet [REDACTED]. Ved ytterligere [REDACTED] kundeforhold var det kun delvis innhentet opplysninger om PEP-tilknytning for kunden, men manglet ved kundeforhold der banken ikke har avdekket reelle rettighetshavere. Det vises til [REDACTED] og øvrige kunder nevnt under punkt om reelle rettighetshavere.

8.2.5. Finanstilsynets vurdering av kundetiltak

Finanstilsynet vurderer at banken hadde mangler i etterlevelsen av kundetiltak, herunder for kunder underlagt forsterkede kundetiltak, på tilsynstidspunktet. Finanstilsynet understreker at forsterkede kundetiltak ikke kun kan utgjøre regelmessig innhenting av nytt egenerklæringsskjema, eller det å sette kunden som høyrisiko i bankens transaksjonsovervåkingssystem. Det må foreligge tiltak som er egnet til å håndtere de konkrete risikoer som gjør at kunden blir klassifisert med høy risiko. Finanstilsynet bemerker at banken for enkelte høyrisikokunder kort tid innen tilsynet innhentet oppdatert kundeinformasjon, men at disse opplysningene ikke samsvarer med informasjon i offentlig tilgjengelige kilder og registre. Finanstilsynet viser til hvitvaskingsloven § 14 og punkt 4.5.5 i rundskriv 8/2019 om at reelle rettighetshavere må identifiseres. Det er ikke tilstrekkelig å kun spørre kunden om slik informasjon og legge dette til grunn uten å gjennomføre egne bekreftelser av opplysningene som gis, jf. punkt 4 i rundskriv 8/2019.

Finanstilsynet viser til at det skal iverksettes ytterligere nødvendige tiltak for å sikre kjennskap om kunden, reelle rettighetshavere og kundeforholdets formål og tilsiktede art, der kunden underlegges forsterkede kundetiltak jf. hvitvaskingsloven § 17. Tatt i betraktning de få kundene banken selv på tilsynstidspunktet hadde klassifisert med høy risiko, er det særlig kritikkverdig at banken ikke har

utført forsterkede kundetiltak ved de få kundene som er identifisert å særskilt måtte følges opp. Banken skal gjennomføre egnede tiltak for å forstå eierskaps- og kontrollstrukturen i kunden, jf. hvitvaskingsloven § 13 første ledd, og for å bekrefte reelle rettighetshaveres identitet, jf. bestemmelsens tredje ledd. Det skal dokumenteres hva som er gjort for å forstå eierskaps- og kontrollstrukturen samt for å identifisere reelle rettighetshavere.

Banken skal avgjøre om kunden, personer som handler på vegne av kunden, eller reelle rettighetshavere er politisk eksponert person (PEP), eventuelt nært familiemedlem eller kjent medarbeider til en PEP, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 fjerde ledd og 13 fjerde ledd. Nærstående av en PEP, som er kunder hos den rapporteringspliktige, skal identifiseres da de også kan dra fordel av eller bli misbrukt i forbindelse med hvitvasking. Dersom PEP er tilknyttet kundeforholdet, skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak, jf. hvitvaskingsloven § 18. Kundetiltakene skal gjennomføres i ett år etter at PEP avsluttet sitt verv. Fysiske personer som ønsker å bli kunde i banken må fylle ut et egenerklæringsskjema på internett. Tilsynet avdekket at det var mangelfull informasjon rundt definisjonen på PEP og hvilke PEP-forhold som banken ønsker å kartlegge, herunder nærmere om nærstående og kjente medarbeidere. Finanstilsynet kan dermed ikke legge til grunn at banken har innhentet fullstendige opplysninger om fysiske personers PEP-forhold.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om en redegjørelse om hvilke tiltak som er iverksatt for å forbedre gjennomføringen av kundetiltak, herunder forsterkede kundetiltak. Redegjørelsen skulle omfatte resultatet av kontroller foretatt av førstelinjen og andrelinjen.

Styret opplyste at bankens AHV-rammeverk er revidert blant annet for å sikre tilstrekkelig kvalitet på gjennomføring av kundetiltak, herunder forsterkede kundetiltak, og at

" Nye rutiner gir tydelige føringer og eksempler for å støtte arbeidet med gjennomføring av kundetiltak på daglig basis."

Styret oppgir at til sammen ■■■ kontroller av gjennomførte kundetiltak i periodene Q2-Q4 2020 og Q2-Q4 2021 indikerer at kvaliteten på kundetiltakene nå er styrket. Styret underbygger dette med en fremgang fra ■■■ grønn og ■■■ gule kontrollresultater i 2020 til ■■■ grønne og ■■■ gult resultat i 2021. Styret viser videre til grønt resultat for gjennomført andrelinjekontroll av kundetiltak ved etablering av kundeforhold i Q1 2022, og at tilsvarende førstelinjekontroll for Q2 2022 også hadde grønt resultat. Styret viser også til grønt resultat på gjennomført andrelinjekontroll av undersøkelsesplikten i Q2 2022. Styret avslutter redegjørelsen med at "Samtlige kontroller presenteres for de ansatte som gjennomfører arbeidsoppgaver som kontrollen omfatter, og forbedringsforslag diskuteres og implementeres i arbeidsprosesser tilknyttet oppgavene" og viser også til at det i denne forbindelse er utstedt ■■■ nye rutiner i forbindelse med revideringen av AHV-rammeverket.

Finanstilsynet tar styrets redegjørelse om kundetiltak til etterretning.

9. Undersøkelser og rapportering til Økokrim

9.1. Rettslig grunnlag og Finanstilsynets forventninger

Forhold som indikerer mistanke om hvitvasking og terrorfinansiering skal undersøkes, jf. hvitvaskingsloven § 25. Dersom undersøkelsene ikke avkrefter mistanken skal forholdet rapporteres til Økokrim, jf. hvitvaskingsloven § 26.

9.2. Bankens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Ved gjennomføringen av stikkprøvekontrollen avdekket Finanstilsynet kundeforhold som, etter Finanstilsynets oppfatning ga grunnlag for undersøkelser etter hvitvaskingsloven:

- [REDACTED] et firma i høyrisikobransjene [REDACTED] tilsier i en helhetsvurdering av innhentet kundeinformasjon at kundens representant sannsynlig ikke er personen som eier og driver [REDACTED] virksomheten. Et enkelt søk i sosiale medier støtter opp under denne vurderingen. Når det er tegn på at det kan være bakenforliggende uidentifiserte reelle rettighetshavere i en høyrisikobransje, anses undersøkelsesplikten som utløst, jf. hvitvaskingsloven § 25 første og andre ledd. Finanstilsynet stilte spørsmål om banken hadde en plikt til videre undersøkelse og vurdere rapportering av kunden til Økokrim da mulige indikasjoner på mistenkelige forhold allerede forelå på etableringstidspunktet.
- [REDACTED] leverer produkter og tjenester til [REDACTED] og har i perioden desember 2019 til november 2020 registrert [REDACTED] innkommende utenlandstransaksjoner fra en rekke land, på til sammen mer enn [REDACTED] millioner kroner, noe som har resultert i [REDACTED] flagginger i bankens transaksjonsovervåkningssystem. Kunden har i 2019 oppgitt å ha mottatt totalt [REDACTED] kroner fra [REDACTED] land som betalinger for salg av produkter. Kunden har også oppgitt å ha betalt for leie av arbeidskraft i utlandet. Banken har ikke dokumentert å ha foretatt andre undersøkelser enn gjennomgang av transaksjonene, og har på bakgrunn av disse konkludert med at det ikke foreligger mistanke om hvitvasking eller korrupsjon. Kunden omsatte for henholdsvis [REDACTED] millioner kroner for perioden 2017 til 2019, uten at utenlandsaktiviteter kommer frem på kundens hjemmeside. Gitt kundens totale omsetning og utenlandsaktivitet, stiller Finanstilsynet spørsmål ved hvorfor ikke firmaet nevner utenlandsvirksomheten på sin hjemmeside. [REDACTED]
[REDACTED] er det relevant for banken å undersøke nærmere om grunnlaget for utbetalingen for å avkrefte at utbetalingen ikke har funnet sted som ledd i korrupsjon eller hvitvasking.

Styret opplyser i sitt tilsvarende at Finanstilsynets kommentarer i foreløpig rapport

"... baserer på gjennomgang av stikkprøver og funn av tre kunder som etter Finanstilsynets vurdering ga grunnlag for undersøkelser, men hvor Finanstilsynet ikke kan se at tilstrekkelige undersøkelser er gjennomført."

Styret opplyser videre at banken gjennomfører regelmessige kontroller av gjennomførte kundetiltak og kvalitet i undersøkelser av varslinger i transaksjonsovervåkningssystemet, uten at det totalt sett er store mangler i dette arbeidet. Styret avslutter likevel med at det

"...tar tilsynets kommentarer til etterretning og vil sørge for nødvendige forbedringer i saksbehandling og rutiner, men er samtidig av den oppfatning at gjennomførte kontroller allerede viser betydelige forbedringer i dette arbeidet."

Styret oppgir også i sin redegjørelse om kundetiltak at gjennomført andrelinjekontroll av undersøkelsesplikten i Q2 2022 hadde grønt resultat.

Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning. Finanstilsynet minner likevel om at kundeopplysninger innhentet ved etablering, under løpende oppfølging og ved varslinger i transaksjonsovervåkningssystemet skal være utgangspunktet for undersøkelser etter § 25.

Finanstilsynet minner videre om at innhenting av nytt kundeerklæringsskjema samt vurderinger av kundens tidligere transaksjoner opp mot kundeinformasjonen ikke kan anses som tilstrekkelige undersøkelser av mistenkelige transaksjoner. Det at kundens faktiske transaksjonsmønster stemmer overens med de opplysninger kunden har gitt, eksempelvis i form av en egenerklæring, er ikke tilstrekkelig undersøkelse etter § 25. Andre omstendigheter ved transaksjonene, som eksempelvis enkelttransaksjoners størrelse, akkumulerte transaksjoners størrelse, mottakerland mv., kan likevel gjøre transaksjonene utløser undersøkelsesplikten. Det samme kan gjelde der det viser seg at kundens opplysninger ikke er i tråd med objektive opplysninger om kunden fra andre kilder.

10. Avslutning

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at tilsynet avdekket mangelfull etterlevelse av flere sentrale bestemmelser i hvitvaskingsregelverket og varslet på denne bakgrunn pålegg om retting av flere forhold.

Finanstilsynet merker seg at bankens styre og ledelse har fokusert på å bedre etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket og hadde iverksatt flere tiltak før tilsynet, samt at et betydelig arbeid er foretatt som følge av tilsynsmøtet og Finanstilsynets foreløpige rapport.

Basert på bankens tilsvarende gjennomførte utbedringstiltak og bekreftelse om etterlevelse på konkrete punkter, anser Finanstilsynet det ikke som hensiktsmessig å fatte vedtak for de i foreløpig rapport varslede pålegg.

Kopi av rapporten bes sendt til bankens valgte revisor.

For Finanstilsynet

Brita Daae Hrenovica
seksjonssjef

Jens Guthe
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.